

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro}. 64.

5. Czerwca 1829.

Wiadomości kraiove.

Dalszy ciąg dodatkowych objaśnień do Kowencyy, zawartych między N Dworem Austriackim a Dworami Rossyyskim i Pruskim, dotyczących handlu i żeglugi w wzajemnych Prowincyach Polskich i innych:

Art. III.

Gdy obiedwie Wysokie umawiające się Strony pragną nieograniczoną wolność handlu ustalić w Prowincyach dawney Polski na trwałych posadach; zgodziły się ustanowić przepisy następujące do powszechnego zachowania.

a.) Poddani obu Wysokich Stron umawiających się, zwiedzający jarmarki dla sprzedania także własnych artykułów żywności, lub dla sprawienia interesów handlowych, mogą tam puszczać się bez przeszkody wodą i lądem, jeżeli opatrzeni są świadectwem Władzy właściwey swojego siedziska: iako cel ich podróży jest istotnie tylko powyżey namieniony. Świadectwa takowe szanowane być mają wzajemnie przez obadwa Rządy.

b.) Konzulowie, których mianować dla Prowincy obwodu handlowego, Obie Wysokie umawiające się Strony, uznają się ninieyszem wzajemnie upoważnionemi, mają być mocni wydawać paszporta owym poddanym Rządu swojego, którzy dla handlu iechać chcą do innej Prowincy z miejsca siedziby Konzula. Paszporta takowe wydane być mają za opłaceniem dwóch złotych Polskich i przez właściwe Władze miejscowe niezwłocznie zawiadziane, niemniej wszędzie i wzajemnie za ważne uznawane i szanowane.

c.) Każdemu poddanemu Obu umawiających się Mocarstw, za złożeniem opłaty oznaczoney Taryfą teyże Konwencyi tak za używanie rzek, rzeczek kanałów, i szluz iako i samego handlu, ma być wolno towary swoje posłać i prowadzić przez wszystkie miasta i porty aż do morza, towary zamorskie załadować, albo takowe z zagranicy lądem spro-

wadzać i na powrót odsłać, wszakże na każdy przypadek, towary posłane do którego miasta, przekazane być muszą do kupca, który tegoż miasta iest obywatelem.

d.) Wolno ma być każdemu poddanemu Obu Stron umawiających się, osobiście lub przez polecenie sprzedawać płody naturalne i przemysłowe kraju swojego we wszystkich miastach i portach burtem, tudzież towary skupować, nawet bez uzyskania prawa obywatelstwa, i bez opłacania iakowey daniny iako podatku zarobkowego lub koronnego.

Towary atoli fabryczne sprzedawać może tylko przez 6 miesięcy od dnia swojego przybycia; po upłynieniu tego czasu, jeżeli zechce dłużey ten handel prowadzić, postarać się musi o prawo obywatelskie tego miasta w którym handel prowadzi. Jeżeli mu się zdawać będzie z większą korzyścią, towary swoje odprzedać cudzoziemcowi, natenczas obowiązany iest, iak dalece tego prawa wymagaia, użyć kupca, któryby był obywatelem w tym mieście, gdzie towary odprzedać zamysła.

e.) Gdyby zaś w skutek iakiey umowy, które z Mocarstw obcych uzyskało dla poddanych swoich pozwolenie prowadzenia handlu w iakiem mieście lub porcie bez obowiązku nabycia prawa mieyskiego i płacenia zwyczajnych podatków, wtedy wszyscy obustronni poddani doznawać mają niezwłocznie równem prawem tych samych korzyści, i prowadzić handel z obcymi (gość z gościem) bezpośrednio; używać mają także wszystkich innych korzyści, którychby iedno z Wysokich Stron umawiających się dozwoliło Mocarstwu obcemu; wszelako bez tych wyłączeń i szczególnych przywilejów, któreby osobnemi umowami ustanowione być mogły i dotyczyły się części ich tylko Państw wzajemnych.

f.) Każdemu poddanemu obu Rządów ma być wolno na swój rachunek lub drugiego, składać towary w miastach i portach rzeczonego powyżey obwodu handlowego, alboważ ta-

kowe w składach przechowywać. Względem naymu szpichlerza lub składu, godzić się ma iedynie z samym właścicielem; wszakże towary w składach przechowywane, złożone lub brakowane, podlegać mają owym urządzeniom policyynym, do których stosować się muszą kraiovcy.

g.) Każdy żeglarz lub kupiec towary ładujący albo takowe na brzeg wykładający, ma podług praw służących także i dla kraiovców, ten tylko wybór: iż mu wolno do tey czynności użyć ludzi swoich własnych, albo tych, których do tego po miastach handlowych ustanowiła Władza policyyna.

Władze będą miały o to staranie, aby ludzie przeznaczeni do tey roboty nie nadużywali tego wyłącznego prawa swojego, iakoż na wszelkie skargi gruntowne, zaniezione w tey mierze od Konzula lub od samey strony interessowanej, wymierzona byż ma zawsze sprawiedliwość.

h.) Każdemu wolno ma byż towary swoje przedawać lub przedać kazać hurtem (t. i. brykami, okrętami, funtami, kopami i pakami) czyli by złożone były w magazynach lub nie; może ie także ładować na okręty lub bryki i prowadzić za granicę. Przedaz częstkowa na targach w kramach lub piewnicach dozwolona byż może tylko w pewnych porach roku podczas iarmarku i to podług istnających w tey mierze powszechnych prawideł policyynnych.

i.) Jeżeli Poddany który iednego z Mocarstw umawiających się przenosi się do jakiey Prowincyi Mocarstwa drugiego dla nabycia tamże własności nieruchomey lub dla prowadzenia handlu wszelkiego rodzaju razem (*in globo*), iako to:

aa.) dla zarobku stałego ku usłudze każdego hurtem lub częstkowo,

bb.) dla utrzymywania spraw bankowych i wexlowych;

cc.) dla handlu komissowego lub speditorskiego, lub

dd.) dla wynajmowania okrętów; naówczas obowiązany iest ze wszech miar starać się o nabycie prawa mieyskiego i należyć do wszystkich ciężarów Państwa korporacyi i gmin, dotykających owe miasto lub ów port, w którym chce osiąść dla bawienia się zarobkami powyż rzeczouemi. Wtenczas doznawać będzie opieki i używać korzyści dozwolonych prawami.

k.) Prawo mieyskie, o którym powiedziano pod litt. i.) nadane będzie wszystkim poddanym

obu Stron umawiających się, pełnoletnim i mającym imię nieposzlakowane.

Poddani, wyznania Moyżeszowego, nie mają udziału do tych praw i dobrodzieystw.

W obu Państwach umawiających się Mocarstw, uważani byż mają zarówno z Żydami obcymi.

(*Ciąg dalszy nastąpi.*)

Z Wiednia d. 25. Maia. — Dnia wczorayszego odbyło się Trzydzieste czwarte posiedzenie zgromadzonych tu Pełnomocników Gabinetów Niemieckich, na którym ogłoszono że Obrady gabinetowe są już ukończone. Dnia wczorayszego i dzisiejszego poróżnieźdzali się zaram Pełnomocnicy ci, którzy nie są oraz Posłami na tutejszym Dworze.

Główny rezultat odbywających się pod przewodnictwem JO. Xiążęcia Metternicha, narad, które trwały miesiący sześć i odznaczały się iednością, zgodą i iednakową żądzą ogólnego dobra dla Niemiec, udzielony będzie niebawem w formie konstytucyney związkowi naseymie i ogłoszony zostanie publiczności.

JO. Xiążę Metternich udał się dnia wczorayszego do Pragi, ażeby na d. 26. z. m. był obecny zaślubieniu się Cesarzowicowskiej Mości Arcy-Xiążęcia Rainera z Xiężniczką Franciszką Sabaudzką Carignan; poczem poiedzie na 6 lub 8 dni do dóbr swoich rodzinnych Koenigswart, a na 15. lub 20. b. m. powróci do Wiednia, ponieważ na ten czas przybyż chce Cesarz Jego Mość do Stolicy.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Angielskie, podają nieiakię wiadomości dochodzące do d. 6. Lutego o wypadkach wojennych zaszłych w Venezueli. Pod ówczas stał Boliwar mil 50 od Caracas a przeciwko niemu Morillo, którego woysko wynosiło około 5 do 6000 ludzi, gdy tymczasem przeciwnik iego miał dwa razy tyle; zaszło inż kilka potyczek, w iedney z tych poległ republikański Jenerał Paez, dowodzący dwiżyzy iego poruczone iest Jenerałowi Soubllette. — Gazeta Kuryier sądzi, iż niebawem spodziewać się należy wiadomości o bitwie rozstrzygającej los miasta Caracas. — Gazety Amerykańskie zaś, donoszą o cofnieniu się Morilla po owej bitwie, i twierdzą, że dalszy pochód skończy się bez strzału.

Podług gazet Carakaskich Biskup Pogański miał zebrać 1000 ludzi dla oparcia

się wyprawie, która miała wyruszyć z Nowey Grenady celem rozszerzenia rewolucyi w iego Prowincyi. Jenerał Asoategui z wojska Boliwara umarł.

W Anglii odebrano z Limy gazety i listy dochodzące do d. 5. Grudnia zawierające ważne szczegóły o położeniu Peru. Te obszernie i bogate Królestwo używa zupełney spokojności. Przychylnosc mieszkańców do matki Ojczyzny tak iest nie wzruszoną, że Wicekról Pezuela nie obawia się bynajmniej i kazał wydrukować w gazetach Limy najnieprzyjemniejsze wypadki i chępliwości wyjęte z gazet Chilijskich i Buenos-Ayreyskich. Lord Cochrane pokazuje się od czasu do czasu przed Calao; atoli wszystkie iego race Kongrewskie popękały w powietrzu; inż się ich teraz nie obawiają a wszystko złe, które ten Admirał wyrządza iest rabowanie opuszczonych nadbrzeżnych wsi. Na teatrze w Limie grywają często sztukę poziamo komiczną, w której tenże awanturniczy Admirał powstańców, wystawiony bywa w dziwaczny ubiorze i z szalonymi iestami. Dziennik rozpraw umieścił przydaie, z Kuryiera Londyńskiego umieszcili przydaie, zapewne w żarcie: że pewien Autor zrobił podobną sztukę na cześć byłego Arcybiskupa Mechlińskiego (P. Pradt), której atoli wystawienia nie chciał dozwolic Wicekról, z przyczyny poważania godności Duchowney, którą nigdy ozdobiony był ten gołłiwy przyjaciel wolności Ameryki południowey.

Hiszpania.

Gazety Dworskie Madryckie z d. 4go Maia zawierają ciągle wiele wyroków, któremi różne rozporządzenia wydane przez Stany (Cortes) do czasu ich zniesienia w Main 1814, nabierają swej mocy. Jednym z tych wyroków, datowanym pod d. 24 Kwietnia wydanym do Ministra Skarbu D. Canga Arguellas rozporządza Król, aby dla wsparcia oświaty i zachęcenia do sztuk i umiejętności, wszystkie książki i ryciny bez wyjątku, wolne od cła wprowadzane były do Hiszpanii.

Wielu cudzoziemców oddawna osiadłych w Hiszpanii nie unarodowionych, głosowało także podczas nowych wyborów Stanów (Cortes); Rząd przyymie w prawdzie ich głosy, atoli powinni natychmiast być unarodowieni. — Jenerał Freyre oddalił się do Carmona miejsca swojego urodzenia. Mieszkańcy i żołnierze drażnią go śpiewaniem pieśni patriotycznych pod iego oknami.

Dziennik rozpraw umieścił list datowany z Madrytu pod d. 4. Maia zawierający co następuje: „Mina i towarzystwo patryjotyczne w Pamplonie, sprzeciwiające się iego samowładnym i gwałtownym środkom, są w otwartey niedzy sobą wojnie; Dowodzca ten otoczony wielu Officerami, w groźney postawie, mającymi na pogotowiu pałasze, udał się do pomienionego towarzystwa; lecz gdy członki tego klubu dobyli ponabianych pistoletów z kieszeni, utracił Dowodzca mężstwo i oddalił się ze swoimi stronnikami nie nie wskurawszy.

Oto iest spis wychodzących w Madrycie pism czasowych: są one wszystkie konstytucyjne ani iednego nie masz opozycyjnego: Gazeta Madrycka (urzędowa), Dziennik Madrycki, Konstytucjonista, Posłannik, Konservateur, Rozmaitości, Aurora, Prawda i Patryjotyzm. Analityczny Rekapitulator (rozbiegający przywiedzione przezeń dzieje). Pojednawca, Nieprzyjaciół niewoli, Prawo, Publicysta, Zwierciadło, Kronika, Goniec powszechny, „Rozważcie dobrze“, Minerwa Hiszpańska, Minerwa polityczna i wojskowa i Dziennik handlowy. Jakaż nie panuje tam działalność i iak różną iest od owego czasu, kiedy dawniej dla Madrytu dostateczną była iedna gazeta urzędowa.

Wielka Brytania i Irlandya.

Z Londynu d. 13. Maia. — Gazeta Dworska z d. 9. zawiera odezwę Królewską wydaną na d. 6. t. m. przeznaczającą uroczystosc koronacyi na d. 1. Sierpnia. Koronacya ta według starożytnego zwyczaju obchodzoną będzie w pałacu Westminsterskim przyczem nadane zostaną lennictwa na pewnie mieszkania, krainy i dziedziczne części tym, którzy ważne przysługi uczynili dla korony. Z tego powodu mianowaną iest Kommissyia złożona z Xięcia, tajnego Radcy, wielkich Urzędników Korony, wielu członków Duchowieństwa, wyższego i niższego Stanu szlachty, ogółem z 80 osób, którzy rozpoznawac będą powyżey wymione prawa poczynawszy od 18. Maia; posiedzenie tej Kommissyi odbywać się będzie w pałacu Westminsterskim w Sali malowanej (the painted Chamber).

D. 10 b. m. były pierwszy raz wielkie pokoje a Króla od czasu iego wstąpienia na Tron. Liczba usługujących osób była większą iak niegdy i wynosiła ogółem do 1800. Xiężę Sussex

był ieden Xiążąt krwi, który wystąpił w wielkiej gali; inni powysiadali z poiazdów, wszyscy Ministrowie zagraniczni byli obecnymi. Xiążę San Carlos, Xiążę Casteicicala, Xiążę Holstein-Augustenburg i Hrabia Taucencien byli na pożegnaniu. Gorąco było niezmierne w pokojach, tym bardziej, iż dla burzy nie można było odemknąć okien. Wiele osób zemdłało. Król znajdował się zupełnie przy dobrem zdrowiu i znosił trudy bez najmniejszego nateżenia. — Lord Castle-reagh, nie był obecny i na drugi dzień miał posłuchanie u Jego Królewskiej Mości, które długo trwało. Pomiędzy Członkami opozycyjnymi uważano PP. Tierney, Lamb-ron i Whitbreada. Drugie wielkie pokoe ma ią nastąpić na d. 17. iako w dzień urodzin Królowey.

Podczas przerabiania korony Angielskiej pokazało się, że niektóre wielkie drogie kamienie są fałszywe. Sądzą, iż oszukaństwo to zaszło ieszcze pod Karolem II.

Rybak wielorybów odkrył ku południowi od przylądka Horn pod 61 stopniem szerokości południowej, wyspę długości 200 mil Angielskich i nazwał ią Nową Shetlandyą, ten Kray jest ieden nam znaiomy, co leży naybliżej ku biegunowi południowemu.

Wyspa S. Heleny.

Z Londynu d. 13. Maia. — Wiadomości z wyspy S. Heleny dochodzą do d. 26. Marca. Bonaparte trudni się ciągle uprawą ogrodu każdego rana. Zwyczajnie miewa on na sobie biały kaftanik i kapelusz słomiany, i dla tego nie można go rozpoznać w oddaleniu od jego służących. Nie był ieszcze w nowym domu; lecz zaziera przez okno, kiedy się robotnicy oddalą. Wieści dawniey rozsiane o zmniejszeniu się jego zdrowia są fałszywe; odwiedzin odmowia zupełnie.

Wyspy Jońskie.

Z wyspy S. Maury donoszą pod d. 14. Marca co następuje: „Od 15. Lutego do dnia dzisiejszego wyspa nasza napełniona jest nieustannie strachem, który sprawia krótnie powtarzane iuż słabsze, iuż mocniejsze trzesienie ziemi. Zamilczę co zaszło przed i po 21. Lutego, przywiode tylko to, co się w tym dniu wydarzyło. Rano dał się słyszeć głuchy szelest, po tym nadeszła straszna burza; gdy iuż te straszne oznaki zaczęły znikać, nastąpiło tak mocne trzesienie ziemi, że część wielkiej

twierdzy zapadła się, most wielki na lagunach w wielu miejscach zgruchotało, środek miasta poczał wkleśać, kościół S. Salvadora zniszczał, ów S. Marcina porysowany w wielu miejscach, wiele domów się zważyło; w innych zupełnie mieszkać nie można. Wszystkie kominy pospadały, wodociągi, piwnice i sklepienia zruynowane, a drogi zasypane gruzami. Nie masz żadnego domu całego, z wielu zaś, tylko się tyle pozostało, że się zaledwie mogli schronić mieszkańcy podczas nawalnicy towarzyszącej temu trzęsieniu ziemi. Nie wiadoma jest ieszcze liczba nieszczęśliwych osób, sądzą iednak, że riebędzie znaczną, ponieważ większa część mieszkańców dniem wprzody opuściła miasto. Szkoda z tąd wynika tak w miescie iaki po wsiach jest niezmierną. Handel szczególnie poniósł znaczną stratę, albowiem wszystkie naczynia zawierające oliwę lub inne płyny, popękały. Latwo można sobie wystawić poniesione straty mieszkańców, zważając, iż ci w ciągu z lub 3 minut byli świadkami zniszczenia owoców, które wydały wieki.

Francya.

D. 7. z. m. w Paryżu rozmawiało dwie osób z żołnierzem gwardyi piątego pułku zachęcając go, aby z niemi wypił szklankę wina; poczem go opuściły żołnierz udał się do swoich koszar. Zaledwo wyszedł z szynkowni uczuł mocny ból w żołądku, wezwano lekarza, ten oświadczył, że żołnierz jest otruty. D. 9. umarł i zabójców iego nie poznano.

Niemcy.

List z Mannheimu pod d. 7. Maia donosi: Dzisiaj rano o godz. 10tej przeczytano Sandowi wyrok śmierci, który w przyszłą Sobotę na d. 20. o tej samej godzinie na placu niegdyś Kuhweide będzie wykonany. Dwóch Sędziów sprawiedliwości przybyło iuż wczoray z Karlsruhe z rozkazem spełnienia wyroku. Sand dowiedziawszy się o ich przybyciu miał zebrać wszystkie swoje siły; albowiem przeczał, co ich bytność oznacza; zawsze życzył on sobie publiczney śmierci, dla tego słuchał bardzo spokojnie wyroku. Mówią, iż nie bawnie wprzód podał do protokołu cały układ swoich wyobrażeń iaki miał względem spraw publicznych i nieiako obronę swojej czynności, protokół ten składa się z 8 arkuszy; w przyszłą Sobotę spodziewać się można wielkiego zbiegu Ludu z okolic sąsiedzkich.